

Tájékoztató a vagyon- és műszaki, valamint az üzemszünet biztosításokról

A MABISZ Tájékoztató nem mintaszabályzat, csak segítséget ad biztosítási fogalmak értelmezéséhez. Jelen tájékoztató általánosan foglalkozik a vagyon- és műszaki, valamint az üzemszünet biztosításokkal, az egyes biztosítók biztosítási feltételei a jogszabály által meghatározott körben eltérhetnek. Bármely konkrét kérdésben teljes eligazítást csak az adott biztosítónál érvényesen megkötött vagy javasolt szerződés feltételeinek ismerete nyújt.

Lezárva 2024. 01.30.

Előszó

Tisztelt Ügyfelek! Tisztelt Leendő Ügyfelek!

A Magyar Biztosítók Szövetsége évek óta állít össze tájékoztatókat az élet- és a nem életbiztosításokra vonatkozóan, melyek többek között az edukációt, a biztosítási szakmai ismeretek minél szélesebb körű megértését, elterjesztését segítik elő. A tájékoztatók megtalálhatók a www.mabisz.hu honlapon.

A jelen tájékoztatót a MABISZ Ipari- és Technikai Biztosítási Bizottsága készítette, s megítélésünk szerint hiánypótló a biztosítási piacon. A tájékoztató nem a lakosság számára, hanem a vállalati, vállalkozói szféra szereplői részére tartalmaz hasznos ismereteket a vagyon- és műszaki, valamint az üzemszünet biztosításokról.

A tájékoztató általánosságban foglalkozik az I. fejezetben a vagyon biztosításokkal, a II-IV. fejezetekben részletesen kitér az építés-szerelés, a géptörés, valamint az elektronikus berendezések biztosításának specialitásaira, az V. fejezet pedig az üzemszünet biztosításokról szóló tudnivalókat tartalmazza.

Minden fejezetben bemutatásra kerülnek a biztosítható vagyontárgyak, a biztosított veszélyek, kockázatok. A kockázatkizárások felsorolják, hogy általában mely eseményekre, költségekre, veszteségekre nem ad fedezetet a biztosítás. Különösen fontos a biztosítási összeg meghatározására vonatkozó rész, mivel ennek megállapítása a szerződő/biztosított feladata. A biztosító szolgáltatása című pontok tájékoztatást adnak arról, hogy mi a teendő, ha a biztosítási esemény bekövetkezik, s milyen szolgáltatásra számíthat a biztosított (felelősségbiztosítás esetén a károsult). Néhány fontos fogalom is tisztázásra kerül, például az önrészesedés, az alulbiztosítás, a kárviselési időszak, elöngondoskodás, stb.

A tájékoztató kiemelten kitér a megnevezett kockázatokra szóló biztosítás, valamint az ún. all risks biztosítás jellemzőire, illetve a különbségekre.

A tájékoztatóban megfogalmazott biztosításszakmai ismeretek segítséget nyújthatnak az ügyfeleknek, leendő ügyfeleknek a biztosításkötés előtt és a biztosítás időtartama alatt, továbbá a biztosításközvetítőknek az ügyfelek igényeinek leginkább megfelelő biztosítási módokat megtalálásában, a biztosítási feltételek „testreszabott” kialakításában. A közbeszerzési pályázatok biztosításra vonatkozó részeinek kiírásánál kiemelten fontos lehet a megfelelő biztosítási ismeretek alkalmazása, hogy a beszerzéshez, a projekthez illeszkedő biztosítás megkötése kerüljön előírásra.

Minden kérdésre természetesen nem tud választ adni egy általános tájékoztató, de felhívja a figyelmet a legfontosabb tudnivalókra, s eligazítást ad a biztosítási fogalmak között. A tájékoztatón túlmutató konkrét kérdésekre a biztosítók készséggel válaszolnak.

I. Vagyongbiztosítás

A biztosítási módozat felépítése, általános jellemzői

A biztosítási szerződésre vonatkozó szerződési feltételek jellemzően általános- és különös feltételekből állnak.

Az általános feltételek a szerződés létrejöttével, megszűnésével, a szerződés hatályával, a szerződéses felekre vonatkozó szabályokkal, kötelezettségekkel és jogokkal foglalkoznak, azaz röviden a szerződés működésével kapcsolatos szabályokat részletezik.

A különös biztosítási feltételek az adott módozatra vonatkozó speciális feltételeket tárgyalják, mint a jelen tájékoztató is:

- Milyen vagyontárgyakra vonatkozik a fedezet? → biztosítható vagyontárgyak
- Milyen veszélyek ellen biztosítottak ezek a vagyontárgyak? → biztosított veszélyek, kizárások
- Mennyit fizet a biztosító? → biztosítási összeg, a biztosító szolgáltatása

A különös szerződési feltételeket záradékok egészíthetik ki. A záradékok a különös szerződési feltételnek minősülnek és általában a fenti kérdések vonatkozásában tartalmaznak kiegészítést vagy korlátozást.

1. Biztosítható vagyontárgyak

Vállalati vagyongbiztosítások keretében a legkülönbözőbb vagyontárgyak, értékek biztosíthatók, akár idegen, akár saját tulajdonra vonatkozóan, sőt bérelt, bizományos, vagy lízingelt tárgy is lehet a szerződésnek.

Így tehát fedezet alá vonhatók többek között:

- az üzemelést, illetve az alkalmazott technológiát szolgáló elektromos és egyéb berendezések, gépek, felszerelések, bútorok,
- az épületek (ennek keretében építmények, építészeti berendezési tárgyak, az épület rendeltetéséhez, üzemeltetéséhez és fenntartásához szükséges épülettartozékok),
- árukészletek (nyers-, alap-, segéd-, üzem- és fűtőanyagok, tartalék alkatrészek), félkész- és késztermékek, építőanyagok, értékesíthető hulladékok, reklámanyagok, göngyölegek, egyéb csomagolóanyagok,
- készpénz, illetve egyéb értékcikkek.

A szerződési feltételek szabályokat fogalmazhatnak meg arra vonatkozóan is, hogy mely vagyontárgyak nem biztosíthatók egyes szerződésekben (pl. gépjárművek, vagy élő állatok, lábon álló növényi kultúrák → ezek egy részére speciális vagyongbiztosítások érhetők el a piacon, pl. casco biztosítás).

A biztosítás megköthető teljes vagyoncsoportokra és egyes vagyontárgyakra is. Egyes vagyontárgyak biztosítása esetén azok részletezése, azonosítása már a szerződés

megkötésekor elengedhetetlen, hogy elkerülhetők legyenek az ezzel kapcsolatos viták a kár bekövetkezése esetén.

Nem biztosított vagyontárgyakra a biztosító nem teljesít szolgáltatást.

A vagyombiztosítások ún. telephelyi biztosítások. Ez azt jelenti, hogy a biztosítási fedezet a biztosítási kötvényben megjelölt kockázatviselési helyen bekövetkező károkra érvényes (akár mozdítás során is), de ez alól lehetnek kivételek, pl. gépek esetén a fedezet Magyarország egész területére is szólhat (jellemzően nem a gép szállítására vagy közlekedésére, hanem a munkavégzés helyére, mint meg nem nevezett „telephelyre”).

2. Biztosított veszélyek

A vállalati vagyombiztosításoknak két fajtája van:

- megnevezett kockázatokra szóló biztosítás,
- all risks (azaz közismert magyar fordítással összkockázati) biztosítás.

A megnevezett kockázatokra szóló biztosítás részletesen felsorolja, definiálja a biztosított kockázatokat, illetve a kockázatokra vonatkozó speciális kizárásokat fogalmaz meg.

Ha bekövetkezik egy kár, azt kell vizsgálni, hogy a biztosítási esemény definíciójának megfelel-e az esemény.

Ha nem, akkor a kizárásokra való tekintet nélkül a biztosító nem téríti meg a kárt.

Ha megfelel, akkor meg kell vizsgálni, hogy az esemény nem szerepel-e a kizárások között.

Ha nem, akkor biztosítási esemény történt, és lehet vizsgálni, hogy az esemény milyen vagyontárgyakat érint, hol, stb.

Az all-risks biztosítás ezzel szemben nem tartalmazza a biztosítási események felsorolását, hanem mindössze egy általános definíciót alkalmaz a biztosított események meghatározására. E szerint a bekövetkezett eseménynek véletlennek, váratlannak és balesetszerűnek kell lennie, fizikai kárt kell okoznia és meglévő vagyontárgyakra kell érintenie. Ezen egyszerű meghatározáshoz pedig csatol egy igen részletes kizárási listát.

Ha bekövetkezik egy véletlen, váratlan, balesetszerű esemény, akkor meg kell vizsgálni, hogy az adott esemény nem szerepel-e a kizárások között, ha nem, akkor biztosítási esemény történt.

Az all risks biztosítás egyre keresettebb vagyombiztosítási módozat, mert igen széleskörű fedezet nyújt a lehetséges veszélyek ellen. A megnevezett kockázati biztosításban biztosított eseményeket is szélesebb körben biztosítja, pl. egyes biztosítók termékeiben vihar károk esetén nem tartalmazza a szél erősségére vonatkozó korlátozást.

A vállalkozói vagyombiztosítások mindkét fajtája elsősorban a nagy katasztrófa jellegű károk pénzügyi következményei alól kívánja mentesíteni a biztosítottat, így a nagy pusztító erővel bíró eseményekre terjed ki alapvetően. Ezek pl. a tűz, elemi károk (vihar, árvíz, felhőszakadás, földrengés, földmozgás, földrengés, hőnyomás, jégverés), illetve a vezetőkes vízkárok. Kiterjedhet ezen felül a fedezet üvegtörésre, betöréses lopásra, vandalizmusra stb.

3. Kockázatkizárások

A vagyontulajdonbiztosítási szerződések, legyen az megnevezett kockázatra szóló vagy all risks biztosítás, kizárásokat tartalmaznak. A kizárt kockázatok nem minősülnek biztosítási eseménynek. A kizárt kockázatok egy része általános kizárásnak tekinthető, mert a biztosítók termékeiből gyakorlatilag minden esetben kizárásra kerülnek, ilyen pl. a háború, vagy terrorista cselekmények miatti kizárás.

Más kizárásokban nem váratlan, nem balesetszerű (azaz nem biztosítási) események fogalmazódnak meg. Ilyen a korrózió, az anyag természetéből fakadó káros tulajdonságok, zsugorodás, elpárolgás, súlyvesztés, erjedés kizárása. Más kizárások azért kerülnek a biztosítási szerződésbe, mert a kizárt kockázat más biztosítási termékben biztosítható, pl. a biztosított vagyontárgyak külső vagy belső okból eredő töréseként, repedéseként jelentkező károk → erre géptörés biztosítás köthető, vagy számítógépes rendszerekben, egyéb nyilvántartásokban tárolt adatállományban, információkban keletkező károk → erre elektronikus berendezések biztosítása köthető.

4. A biztosítási összeg meghatározása

A biztosítási összeg meghatározása a szerződéskötés kritikus része. A hatályos jogszabályok és a biztosítók által alkalmazott szerződési feltételek a biztosítási összeg megállapítását a szerződő feladatává teszik. A szerződő feladata ezen felül, hogy a biztosítási összeg megállapításának módszerét is meghatározza.

A biztosítási összeg a vagyontárgy értékének kell, hogy megfeleljen. Ennek megállapítása nem könnyű feladat, főleg ha a vagyontárgy már használt, esetleg több éve üzemel, karbantartáson, felújításon esett át. Ráadásul a vagyontárgynak többféle értéke is lehet.

Van egyrészt új értéke, ennyit kell fizetni egy ugyanolyan, vagy ennek hiányában egy hasonló műszaki, gazdasági paraméterekkel rendelkező új vagyontárgy megvásárlása esetén.

Lehet a vagyontárgynak ún. avult értéke, ami a használt vagyontárgy aktuális értéke, azaz a technikai értékcsökkenéssel figyelembe vett érték.

Van ezen felül a vagyontárgynak piaci értéke is. Ez ingóságok esetén egybeeshet az új vagy avult értékkel, épületek esetén azonban igen nagy eltérések lehetnek két egyforma épület értékében például a földrajzi fekvéstől függően. Mivel a biztosítási összegből kell a károsodott épületet helyreállítani, újra építeni, ezért a piaci érték nem lehet a biztosítási összeg értékelésének alapja épületek esetén.

Sokszor merül fel az igény könyvszerinti érték biztosítására. A könyvszerinti érték azonban egy számviteli kategória, nem mutatja a vagyontárgy értékét, ráadásul néhány év alatt ez az érték kifuthat nullára. Emiatt a legtöbb biztosító könyvszerinti értéken nem köt biztosítási szerződést. Gyakran felmerül ezen felül a vagyontárgyak bruttó könyvszerinti (nyilvántartási) értéken történő biztosítása. Ez már előfordulhat, főleg mezőgazdasági vagyontulajdonbiztosítások esetén. Ugyanakkor a bruttó könyvszerinti érték sem tűnik megfelelő értékelési módnak, ha a sérült vagy megsemmisült vagyontárgyat ebből az összegből kell pótolni.

A vagyontulajdonbiztosítási szerződés alapértelmezés szerint általában újértékre köthető. Ha a biztosítási összeg értékelésének módja nem kerül közlésre, akkor automatikusan újérték

biztosítás jön létre! Az idegen tulajdonú vagyontárgyak biztosítási összege azonban általában a vagyontárgy valóságos (avult) értéke lehet, hacsak a felek ettől eltérően nem állapodnak meg.

Megköthető a biztosítás oly módon is, hogy egyes vagyontárgyak újértéken, mások avult értéken kerülnek biztosításra. Ebben az esetben azonban nagyon fontos már a szerződéskötéskor pontosan megadni, hogy mely vagyontárgyak mely csoportba tartoznak, máskülönben kár esetén alakulhat ki szükségtelen konfliktus a biztosító és a biztosított között.

A biztosító a biztosított kockázatok tekintetében korlátozhatja felelősségét szolgáltatási limit (első kockázati összeg) alkalmazásával. A szolgáltatási limit ebben az esetben az adott kockázatra vállalt szolgáltatási felső határ, téríthető maximális összeg. Például vandalizmus esetén a biztosító csak 5 millió Ft-ig vállalja a károk megtérítését. Ekkor is érvényes az a szabály, hogy a biztosító térítésének mértéke a bekövetkezett kár nagyságától függ. Ennek azonban a szolgáltatási limit felső határt szab. Betöréses lopás károk esetén a szolgáltatási limit általában a védelmi szint függvénye.

5. A biztosító szolgáltatása

A biztosítási eseményt azonnal, de legkésőbb a tudomásra jutásától számított 2-5 munkanapon belül (biztosítónként eltérő lehet) írásban be kell jelenteni a biztosítónak, a szükséges felvilágosításokat meg kell adni, és lehetővé kell tenni a kárbejelentés tartalmának ellenőrzését. A biztosító köteles a kárbejelentés beérkezésétől számított öt munkanapon belül megkezdeni a kárrendezést.

A kárrendezés megkezdéséig, de legfeljebb a kár bejelentésétől számított ötödik napig a károsodott vagyontárgy, illetve a környezet állapotán csak a kárenyhítéshez szükséges mértékben szabad változtatni. Ha a biztosító a bejelentés kézhezvételétől számított ötödik munkanapon sem kezdi meg a kárrendezést, a biztosított intézkedhet a károsodott vagyontárgy helyreállításáról. A fel nem használt, illetve kiselejtezett alkatrészeket, berendezéseket azonban további harminc napig köteles változatlan állapotban megőrizni.

A javítással helyreállítható károk esetén a biztosító a javításnak (helyreállításnak) a költségeit fizeti meg. Ha azonban a javítás várható költsége a vagyontárgy káridőponti új állapotban való felépítésének (helyreállításának) költségét meghaladná, a biztosító a vagyontárgy káridőponti új állapotban való felépítésének (helyreállításának) költségét fizeti meg.

Az új értékhez viszonyított 30-50 %-os (biztosítónként ez az érték változhat!), vagy ezt meghaladó mértékű technikai avultságú, továbbá a teljesen leírt, valamint véglegesen használaton kívül helyezett tárgyi eszközök esetén a biztosító valóságos (avult) értéken teljesít szolgáltatást, akkor is, ha az értékmeghatározás újértéken történt. A biztosító a károsult vagyontárgy avult értéket fizeti abban az esetben is, ha a károsodott vagyontárgy nem kerül pótlásra.

A biztosító szolgáltatásának felső határa minden esetben a biztosítási összeg plusz az esetleges előgondoskodás összege, figyelembe véve a költségtérítések összegét is. Az előgondoskodás azt jelenti, hogy a biztosítási fedezet kiterjed(het) a biztosított vagyoncsoport összegének meghatározott százaléka erejéig (általában 10 %) a biztosítási időszak alatt

újonnan beszerzett vagyontárgyakra, valamint az évközben történt értéknövelő beruházás(ok)ból adódó értéknövekményre.

A biztosító szolgáltatása jellemzően a kár rendezéséhez szükséges összes okirat beérkezését követő 15 napon belül esedékes.

6. Egyéb biztosítással kapcsolatos fogalmak, információk

Önrészesedés: A biztosítási kötvényben feltüntetésre kerülő, abszolút összegben vagy százalékban (üzemszünet biztosítás esetén többnyire napokban) meghatározott mértékű önrészesedés a káreseménnyel összefüggésben felmerülő egyéb kiadásoknak azon része, amelyet a biztosított minden káresemény kapcsán önmaga visel.

Alulbiztosítás: A biztosítási összeg meghatározása során igen nagy figyelmet kell fordítani az alulbiztosítás elkerülésére. Az alulbiztosítás azt jelenti, hogy a biztosítási összeg a gyakorlatban alacsonyabb, mint a biztosított vagyontárgynak az érték megállapítás módszerével számított valódi értéke. Ennek következtében egy esetleges káresemény alkalmával a biztosító a biztosítási összeg és a vagyontárgy valódi értéke arányában fogja csak a kárt megtéríteni.

II. Építés-szerelés biztosítások

A biztosítási módozat felépítése általános jellemzői

Az építés-szerelés biztosítás - más, folyamatos tevékenységre/fedezetre szóló biztosításokkal szemben - eseti biztosítás, ami határozott időre szól, arra az időszakra, amikor valamely beruházás, fejlesztés, bővítés kivitelezése megvalósul. A fedezet addig tart, amíg az átadás/átvétel megtörténik a megrendelő és a kivitelező között.

Az építés-szerelés biztosítást project biztosításnak is nevezik. Használatos még a CAR és EAR megnevezés, amely a nemzetközileg ismert és alkalmazott elnevezése az építés-szerelés biztosításnak: Contractors All Risk, illetve Erection All Risks angol elnevezések rövidítése. A kettő közötti különbség a munka jellegétől függ, amennyiben jellemzően építési vagy szerelési tevékenységre szól a biztosítás.

Egy beruházás kivitelezési időszakát az jellemzi, hogy több érdekelt fél van jelen a kivitelezés helyszínén. Egy időben, egy helyen koncentrálnak a vállalkozók, az építetők, a beszállítók kockázatai, akik mind veszteséget szenvedhetnek el egy bekövetkező káresemény során.

Ezt figyelembe véve alakult ki az igény és született olyan biztosítási konstrukció, amelyben egy szerződés keretében több biztosított kap biztosítási védelmet mind a saját érdekkörébe tartozó dologi károkra, mind a felelősségük körébe tartozó, másnak okozott károkra.

A Magyarországon szokásos építés-szerelés biztosítási termékek jellemzően egyszerre vagyon- és felelősségbiztosítások is, e szerint alapvetően két fő fejezetre, vagyon- és felelősségbiztosításra tagolva épül fel a biztosítási termék.

Hangsúlyozandó, hogy a felelősségbiztosítás kizárólag a projektben nem érintett, külső, harmadik személyeknek a munkákkal összefüggésben, a helyszínen okozott károk fedezetét jelenti, legyen az dologi kár vagy személyi sérülés.

A projekt szereplőinek, azaz a megrendelőnek, a beszállítóknak, a vállalkozóknak a kárait a vagyonbiztosítási fejezet keretei között lehet biztosítani.

A projektek sokféleségére és számottevően eltérő kockázataira tekintettel olyan strukturált biztosítási termék jön létre, amely képes egyedi, testre szabott megoldásokkal alkalmazkodni az igényekhez, illetve kezelni a szélsőségesen magas kockázatokat is.

1. Biztosítható vagyontárgyak

Az építés-szerelés biztosítás keretében a beruházás részét képező berendezések, anyagok és minden olyan költség biztosítható, amelyek kár esetén újra felmerülnek, pl. munkadíjak, szállítás, vám, továbbá beleértendő a vállalkozó által gyártott/beszerzett berendezések, anyagok értéke, a megrendelő által rendelkezésre bocsátott beépítendő anyagok, készülékek, a munkavégzéshez szükséges segédszerkezetek, felvonulási épületek.

Ezek értékét - kivéve a megrendelő által rendelkezésre bocsátott beépítendő anyagok értékét - rendszerint tartalmazza a kivitelezésre kötött vállalkozói szerződés teljes összege, amit célszerű a fenti bontásban (is) megadni és a biztosítási szerződés részévé tenni.

Ezen kívül itt biztosíthatók még:

- a vállalkozók megnevezett, beazonosítható munkagépei, eszközei műszaki avult értéken, amelyek nem részei a megrendelt teljesítésnek,
- a megrendelő meglévő egyéb vagyontárgyai (meghatározott összeghatárig), amelyek nem részei a beruházásnak, de a munkák során fokozottabb veszélynek vannak kitéve (és amely kockázatot az állandó vagyonbiztosítás valószínűleg kizár). Például a munkák helyszínén vagy közvetlenül mellette lévő kész üzemcsarnok, gépek,
- a kár esetén felmerülő romeltakarítási költség és szakértői költségek fedezete kártérítési limithatár megjelölésével.

A biztosítási fedezet a biztosítási szerződésben meghatározott kockázatviselési helyeken (a tervdokumentáció szerinti magyarországi építési/szerelési területen) bekövetkezett káreseményekre terjed ki.

2. Biztosított kockázatok, kizárások

A vagyonbiztosítási fejezet úgynevezett all risks típusú vagyonbiztosítás, azaz kiterjed minden olyan véletlenül, váratlanul, balesetszerűen bekövetkező eseményre, amelyet a biztosító nem zár ki.

Lényeges eltérés az általános vagyonbiztosításhoz képest, hogy az alapvetően tűz- és természeti, elemi károkra szóló alapfedezeten túl kiterjed olyan veszélynemekre is, mint az építés-szerelési munkavégzés során elkövetett emberi, technológiai hibákból eredő károk, az új létesítmények megnövekedett próbaüzemi kockázatai, a garanciális időben manifesztálódó, hibás munkavégzésre visszavezethető dologi károk.

A vállalkozói szerződésben meghatározott kivitelezési munkák kockázatait záradékok alkalmazásával lehet testre szabni.

A záradékok három csoportba sorolhatók:

a./ Záradékok, melyekkel az alapfedezet (szolgáltatás) kiterjeszhető meghatározott felső összeghatár (szolgáltatási limit, első kockázati összeg) erejéig, illetve korlátozás mellett, például:

- alvállalkozókra,
- szavatossági időszakra,
- túlórákra, éjszakai munkákra,
- légi fuvarra,
- építési helyen kívüli tárolásra,
- belföldi szállítás kockázatára,
- tervezői hibára visszavezethető dologi károkra,
- részátadással átvett, vagy üzembe helyezett létesítményekre,
- az építető/megrendelő meglévő tulajdonában okozott károkra,
- vibráció, vagy teherhordó elemek eltávolítása, meggyengítése miatt okozott károkra,
- sztrájk, tüntetés, polgári zavargás során keletkezett dologi károkra.

b./ Záradékok, melyekkel a fedezet korlátozható például:

- földrengés, árvíz, vihar kockázatra,
- szakaszos kivitelezés esetében szakaszhosszra,
- termésekben, erdőkben, ültetvényekben okozott károkra,
- sorozatkárokra.

c./ Záradékok, melyekkel kármegelőzési biztonsági intézkedések írhatóak elő például:

- építőanyagokra, építőgépekre, raktárakra,
- tűzvédelmi intézkedésekre,
- csapadékvíz, magas vízállás és árvíz kockázatokra,
- víz- és szennyvízvezetékekre,
- cölöpalapozásra, munkagödrökre.

3. Kockázatkizárások

A vagyon- és felelősségbiztosításoknál szokásos, ismert kizárások mellett érdemes kiemelni, hogy az építés-szerelés nem fedezi a projekt késedelméből eredő pénzügyi veszteségeket, kötbért és más, dologi kár nélküli pénzügyi veszteséget sem, beleértve a megrendelő vagy harmadik személyek ilyen kárait is.

A hibás tervek újratervezésének költségei nem fedezettek a felelősségi fejezet alapján, csak azok a dologi károk térülhetnek, amelyek a hibás tervek miatt a munka tárgyában keletkeznek hirtelen, váratlan módon.

4. A biztosítási összeg meghatározása

A szerződés biztosítási összege, és egyben a díjvetítés alapja az 1. pontban felsorolt biztosítható vagyontárgyakhoz és költségekhez rendelt értékek összessége. Arányaiban biztosítási összegként a vállalkozói szerződéses ár a domináns, a többi tétel a vállalkozói szerződés valamely százalékában limitálva fedezhető.

A biztosítási összeg meghatározásánál figyelembe kell venni az anyagköltségeket, béreket, szállítási költséget, vámokat, illetékeket, valamint az építető által szállított anyagokat és a meglévő építményrészeket is. Munkagépek biztosítási összegét az új érték vagy a valóságos érték alapján kell megállapítani.

A biztosítási díj és a testreszabott fedezet (tehát, a szükséges záradékok) megállapításához a biztosító további információt kérhet, úgy, mint a project műszaki leírása, tervdokumentumok (helyszínrajz, alaprajz, metszetrajzok stb.), jellemző projekt előkészítő szakértői anyagok, költségvetés.

A felelősségbiztosításnál a kártérítési limit a szolgáltatás felső határát fejezi ki egy káreseményre vonatkozóan.

5. A biztosító szolgáltatása

Az építés-szerelés biztosítás szerződője lehet az építető, a megrendelő, a fővállalkozó és a kivitelező is. Hogy végül melyik lesz a szerződő, az attól függ, hogy a felek milyen konstrukcióban szerződnek, a vállalkozói/kereskedelmi szerződés melyik fél felelősségi körébe utalja a vonatkozó biztosítások megkötését.

A finanszírozás módja is befolyással van a szerződő kilétére. Ha kulcsrakész megállapodást kötnek valamely kivitelezésre, akkor a kockázatok lényegében a vállalkozót terhelik a kivitelezés teljes ideje alatt, aki részben előfinanszírozza a projektet. Ilyen esetben a vállalkozó érdekelt a biztosítás megkötésében is. Sok esetben azonban a finanszírozás a megrendelő kezében van, esetleg ő vesz fel banki hitelt, a projekt valamennyi kockázata megoszlik a szereplők között. Ilyen esetben az építető (megrendelő) érdekelt a biztosítási szolgáltatások kontrolljában, azaz ő köti a biztosításokat.

Mindkét konstrukcióban azonban minden projektben résztvevő fél biztosított, nevesítve vagy kisebb alvállalkozók esetében akár név nélkül is, ha a biztosítási összegben a teljesítése, vagyona biztosítva van. A vagyonbiztosítási szolgáltatás annak a félnek jár, aki a biztosítottak közül a kárát hitelt érdemlően igazolja és a biztosítási esemény bekövetkezését a biztosító is elismeri.

Felelősségbiztosítás keretében a biztosító a károsultat ért azon dologi károkat (a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést, valamint a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket) és személyi sérüléssel járó károkat (beleértve az elmaradt vagyoni előnyt) téríti meg, melyért a biztosított kártérítési felelősséggel tartozik.

Megtérítheti továbbá a biztosító a fenti eseményekkel összefüggésben támasztott sérelemdíj iránti igényeket, ez, illetve ennek terjedelme biztosítónként változhat.

Megtéríti továbbá a biztosító a biztosítási eseménnyel összefüggésben a biztosítottal szemben támasztott megalapozott kárigények érvényesítése, illetve megalapozatlan kárigények elhárítása iránti jogi eljárás költségeit (pl. eljárási díj, illeték, biztosítottat terhelő perköltség stb.), feltéve, hogy e költségek a biztosító útmutatásai alapján vagy előzetes jóváhagyásával merültek fel.

6. Egyéb biztosítással kapcsolatos fogalmak, információk

A biztosításkötés módja: Nagy, finanszírozott projektek esetében mindenképpen az egyedi szerződéskötés, azaz projektbiztosítás megkötése ajánlott. Állami/önkormányzati megrendeléseknél ezt többnyire meg is követelik a pályázóktól. Ilyen esetekben a pályázat kiírói a biztosítási fedezet tartalmára vonatkozóan elvárásokat fogalmaznak meg. Ugyanígy jár(hat)nak el a finanszírozó bankok is. Az elvárások és lehetőségek egyeztetése hosszú időt vehet igénybe és az adódó ellentmondásokat is fel kell oldani. A megfelelő biztosítási fedezet kialakításához ezért a felek kölcsönös együttműködése szükséges.

Keretszerződések: Egyszerűbb, tömegszerű, homogén munkák esetében a vállalkozók köthetnek úgynevezett keretbiztosítást is, amely egyszerű működtetést tesz lehetővé azzal, hogy a biztosító a szerződő által elvállalt munkákat határozatlan időre, tehát nem egy projektre kötött biztosítás keretében automatikusan biztosítási fedezetbe vonja az előre rögzített feltételek és kikötések mellett.

III. Géptörés biztosítások

A biztosítási módozat felépítése, általános jellemzői

A „hagyományos” vagyonbiztosítások jellemzően az elemi kár és betöréses lopás kockázatokra nyújtanak biztosítási fedezetet. A géptörés biztosítások ezen biztosítási termékekben kizárt emberi és technikai veszélyforrások (kezelési hiba, gondatlanság, ügyetlenség, rosszindulatú rongálás, anyag és gyártáshiba), valamint a külső mechanikus hatások okozta károkra is fedezetet nyújtanak.

Hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján gépek, berendezések esetén a károk jelentős része az „emberi és technikai” okokra vezethető vissza, ezért a gépeket berendezéseket üzemeltető vállalkozásoknak különösen ajánlott, a vagyonbiztosítás mellé egy géptörés biztosítási fedezetről is gondoskodni.

1. Biztosítható vagyontárgyak

Alapvetően a telepített ipari, mezőgazdasági gépek, termelő berendezések biztosíthatók. Mozgatható, illetve önjáró gépek esetén a biztosító kockázatviselése kiterjed a telephelyen, a munkavégzés helyén és az azok közötti útvonalon a tárolás, közlekedés (mozgatás) és munkavégzés során bekövetkező károkra.

Vízi járművek, légi járművek, teher- és személyszállítók nem biztosíthatók ebben a módozatban. Fontos megjegyezni, hogy csak jó állapotú karbantartott, üzemképes berendezések biztosíthatók, a berendezés gyártási éve és műszaki állapota fontos kockázati körülmény.

A biztosítási fedezet a biztosítási szerződés mellékletét képező gépjegyzékben feltüntetett berendezésekre, a telepített berendezések esetén kizárólag a biztosítási szerződésben megjelölt kockázatviselési helyen érvényes.

Hordozható önjáró munkagépek esetén a biztosító kockázatviselése a Magyarország területén levő mindenkor munkahelyeken, telephelyen, a saját tengelyen történő mozgás esetén a telephely és a munkavégzés helye közötti közlekedési útvonalon bekövetkező káreseményekre terjed ki.

2. Biztosított veszélyek

A géptörés biztosítás jellemzően megnevezett kockázatokra szóló biztosítás, a feltétel felsorolja a biztosított kockázatokat.

A biztosítási védelem kiterjed a kezelő hibája, ügyetlensége, külső mechanikus hatás, elektromos energia közvetlen hatásai, mint földzárlat, rövidzárlat, áramerősség túlzott megnövekedése, továbbá anyag- és gyártási hiba, mérő-, szabályozó- és biztonsági berendezések meghibásodása következtében előre nem látható és hirtelen módon bekövetkező gépkárookra.

Előfordul a biztosítók kínálatában all risks géptörés biztosítás is. Az all risk biztosítás nem jelent feltétlenül szélesebb körű fedezetet, az összehasonlításnál a feltételrendszer egészét kell alaposan áttanulmányozni. Önjáró gépek esetén a mozgás közben fellépő károk például az ütközés, a lezuhanás, a földcsuszamlás is biztosítási eseménynek tekintendők.

3. Kockázatkizárások

A biztosító kockázatviselése nem terjed ki olyan károkra, amelyek bizonyíthatóan tartós vegyi, termikus, mechanikus hatások, korrózió, tartós túlterhelés, üzemeltetési előírások be nem tartása, karbantartás elmulasztása miatt következnek be.

A fedezet nem terjed ki a gyártói garancia keretében térülő károkra, nem hosszabbítja meg a gyári garanciát, de a biztosítók feltételei szerint fedezetet nyújt olyan belső eredetű okokra, mint például az anyag- és gyártási hiba, mérő-, szabályozó- és biztonsági berendezések meghibásodása.

4. A biztosítási összeg meghatározása

A biztosítási összeg új berendezések esetén a biztosított vagyontárgy újonnan való beszerzésének költsége, beleértve a fuvar, szerelés, próbaüzem költségeket. A biztosítási összeg használt berendezések esetén avult értéken is meghatározható. Az avult (valóságos) érték a fizikai és technológiai avulás mértékével csökkentett új érték.

5. A biztosító szolgáltatása

Amennyiben a berendezés eredeti, káresemény előtti állapota javítással helyreállítható és a javítás költségei nem haladják meg a berendezés káridőponti értékét, újértéken biztosított berendezések tekintetében a biztosított vagyontárgy korábbi, üzemképes állapotba való helyreállítása érdekében felmerülő javítási költségeket téríti meg a biztosító avultatás nélkül.

Amennyiben a berendezés műszaki okok miatt nem javítható, vagy a javítás gazdaságilag nem indokolható (totálkár) a biztosított vagyontárgy káridőponti avult (valóságos) értékét téríti meg a biztosító, egyedi megállapodás esetén bizonyos avultsági szintig újértéken történő szolgáltatás is lehetséges.

IV. Elektronikus berendezések biztosítása

A biztosítási módozat felépítése, általános jellemzői

Az elektronikus berendezések biztosítása a legtöbb biztosító esetében egy önálló, teljes körű biztosítási fedezetet nyújtó termék. Az elnevezése biztosítónként változik, nincs rá piaci standard, de a név mindig tartalmazza az „elektronikus berendezések biztosítása” meghatározást is.

Néhány biztosítási termék esetében ez a módozat nem önálló, hanem egy vagyontárgybiztosítási termékcsomagon belül az alap vagyontárgy termék (jellemzően tűz- és elemi kár, vagy all risks vagyontárgybiztosítás) kiegészítőjeként köthető a speciálisan technikai jellegű és elektromos energiahatással összefüggő kockázatok lefedésére.

Legtöbb esetben azonban a biztosítók bármely más terméktől függetlenül megköthető, önállóan is ún. all risks (összkockázati) típusú biztosítási fedezetet nyújtó terméket értenek rajta, mely túlnyomórészt csak a biztosítási kötvényben vagy mellékletében tételesen felsorolt és gyári számmal egyértelműen beazonosítható berendezésekre, készülékekre szól.

A biztosítási termék maga jellemzően egy komplex biztosítási csomag, mely az eszközbiztosításon túl más elemeket is magában foglal kiegészítők és/vagy záradékok formájában.

1. Biztosítható vagyontárgyak

A biztosítási védelem az üzemeltetés helyén üzemkész állapotban elhelyezett és a biztosítási kötvényben megnevezett elektromos és/vagy elektronikus berendezésekre, valamint készülékekre és azok tartozékaira terjed ki.

Biztosítható vagyontárgyak lehetnek:

- informatikai, elektronikus adatfeldolgozó berendezések,
- kommunikációs, folyamatirányító berendezések,

- orvosi műszerek, készülékek,
- kép- és hangtechnikai berendezések,
- mérés- és szabályozástechnikai berendezések.

Általában kiegészíthető a biztosítás a külső adathordozókra továbbá és az azokon lévő programokra, adatokra is, amennyiben azok ugyanannak a biztosítási eseménynek a következtében károsodtak, az általános adatvédelmi szabályok betartásával tárolták őket és újra előállíthatók, beszerezhetők.

A biztosító ebben az esetben a károsodás előtti állapot helyreállításához szükséges költségeket fedezi.

A legtöbb biztosítónál kiegészíthető a biztosítás az olyan többletköltségek biztosítására is, melyek lehetővé teszik, hogy a biztosítási esemény miatt leálló, vagy csökkentett alkalmazhatóságú berendezések kapacitásának pótlása érdekében más berendezések használatával, vagy egyéb fizetett szolgáltatásokkal a tevékenység a káresemény bekövetkezése előtti szinten folytatódjon a károk helyreállításának ideje alatt.

2. Biztosított veszélyek

A biztosítási védelem kiterjed a biztosított vagyontárgyak minden olyan balesetszerűen – előre nem látható okból, véletlenül, váratlanul, külső behatás miatt – bekövetkező fizikai károsodására, mely nem esik a biztosítási feltételekben vagy a kötvényben meghatározott kizárások alá, és amely a vagyontárgy rendeltetésszerű használata érdekében szükségessé teszi a károsodott vagyontárgy javítását, helyreállítását vagy pótlását.

Leggyakoribb biztosított események:

- kezelési hiba, ügyetlenség, gondatlanság, szándékos rongálás,
- külső okból bekövetkező töréskár,
- víz, nedvesség vagy folyadék károsító hatása,
- tűz és mindenfajta elemi kár,
- elektromos energia hatásai (túlfeszültség, rövidzárlat, légköri elektromosság),
- tervezési-, anyag-, gyártási vagy szerelési hiba, de csak akkor, ha a károsodás szemmel látható vagy egyértelműen bizonyítható,
- betöréses lopás, rablás.

3. Kockázatkizárások

Az ilyen jellemzően all risks típusú biztosítási termékeknél az ügyfél számára a kizárások felsorolása talán a legfontosabb része a terméknek, amely alapvetően meghatározza, hogy a biztosítási fedezet mennyire teljes körű és részletesen felsorolja a nem biztosított eseményeket és vagyontárgyakat is.

A kizárások biztosítónként változóak lehetnek, de alapvetően a biztosító kockázatviselése nem terjed ki a biztosítás megkötésekor már meglévő hibákra és hiányosságokra, terrorizmusra, esztétikai sérülésekre, olyan károkra, amelyek bizonyíthatóan tartós vegyi,

termikus, mechanikus hatások, korrózió, tartós túlterhelés, üzemeltetési előírások be nem tartása, karbantartás elmulasztása miatt következnek be.

A fedezet nem terjed ki a gyártói garancia keretében térülő károkra, nem hosszabbítja meg a gyári garanciát.

Vannak olyan kizárások, amelyek feloldása pótdíjért megvásárolható a legtöbb termék esetében. Ilyen például a lopás, hordozható berendezések szállítás közben keletkezett kárai, vagy ahol kizárták az alap fedezeti körből a túlfeszültség vagy törés miatti károk.

4. A biztosítási összeg meghatározása

A biztosítási összeg meghatározása mindig az ügyfél feladata a szerződés megkötése során. Új berendezések esetén a biztosított vagyontárgy újonnan való beszerzésének költsége (újérték), beleértve a fuvar, szerelés, próbaüzem költségeket.

A biztosítási összeg használt berendezések esetén avult értéken is meghatározható.

Avult (valóságos) érték a fizikai és technológiai avulás mértékével csökkentett új érték, vagyis a használt vagyontárgy aktuális értéke tulajdonképpen.

A vagyonbiztosítási szerződések alapesetben újértékre szólnak, az ettől való eltérést mindig jelezni kell.

Megköthető a szerződés oly módon is, hogy egyes vagyontárgyak újértéken, mások avult értéken kerülnek biztosításra.

5. A biztosító szolgáltatása

Amennyiben a berendezés eredeti, káresemény előtti állapota javítással helyreállítható és a javítás költségei nem haladják meg a berendezés káridőponti értékét, újértéken biztosított berendezések tekintetében a biztosított vagyontárgy korábbi, üzemképes állapotba való helyreállítása érdekében felmerülő javítási költségeket téríti meg a biztosító avultatás nélkül.

Amennyiben a berendezés műszaki okok miatt nem javítható, vagy a javítás gazdaságilag nem indokolható (totálkár), úgy biztosítónként eltérő lehet a kártérítés számításának alapja. Van ahol a káridőponti új érték kerül kifizetésre, de bizonyos technikai avultsági szint (jellemzően 30-40%) felett a biztosító már csak avult (valóságos) értéken teljesít szolgáltatást.

Van ahol pedig alapesetben a biztosított vagyontárgy káridőponti avult (valóságos) értékét téríti meg a biztosító és csak egyedi megállapodással lehetséges a bizonyos avultsági szintig újértéken történő szolgáltatás.

A biztosítási szerződésben megállapított önrészesedés összegét minden esetben a biztosított maga viseli, az a biztosító szolgáltatásából levonásra kerül, a szerződés szerint járó, a biztosítási eseménnyel összefüggő többletköltségeket (mentési, oltási, bontási, kárenyhítési, szakértői, stb.) viszont a biztosító a biztosítási összegben belül kifizeti, hozzáadja a szolgáltatás összegéhez.

V. Üzemszünet biztosítás

A biztosítási módozat felépítése, általános jellemzői

Ipari és/vagy kereskedelmi vállalatok, vállalkozások esetén a vállalkozás vagyontárgyait védő vagyon- és géptörés biztosítások mellett jelentős szerepet játszanak az ún. üzemszünet-biztosítások. Egy tüzeset vagy egy géptörés biztosítási esemény esetén ugyanis a termelés-, illetve bevétel kiesése nagyobb veszteséget okozhat, mint maga a dologi kár.

Az üzemszünet biztosítások feladata, hogy segítsenek áthidalni a dologi kárt követő újjáépítés, újratelepítés időszakát. Egy üzem vagy csarnok helyreállítása (bontás, engedélyek beszerzése, építés) akár egy évig vagy tovább is eltarthat, mely idő alatt számos költség változatlanul terheli a vállalkozást, illetve az üzemi eredmény csökkenhet vagy teljesen elmaradhat.

Hasonlóan, egy gép termelésből történő kiesése leállíthat egy gyártási folyamatot, aminek jelentős negatív hatása lehet az üzemi bevételekre. Az üzemszünet-biztosítások csak az alapul szolgáló vagyonbiztosításokkal együtt és csak ugyanannál a biztosítónál köthetők meg.

Ebben a fejezetben arra teszünk kísérletet, hogy a tűz- és géptörés biztosításokhoz köthető üzemszünet biztosítások tartalmát, fedezetét, működését bemutassuk. Fontos megjegyezni azonban, hogy üzemszünet biztosítás számos más módozathoz is köthető (pl. szállítmánybiztosítás, elektronikus berendezések biztosítása), ezek azonban a magyar biztosítási piacon nem, vagy kevéssé elterjedtek, így ezek a fedezetek jelen tájékoztató anyagnak nem képezik részét.

1. A biztosítás tárgya

Az üzemszünet biztosítás tárgya nem valamely dolog, hanem az alapul szolgáló vagyonbiztosításban biztosított vagyontárgy biztosítási esemény következtében előálló sérülése, megsemmisülése miatt fellépő veszteség.

Ez a biztosított veszteség a gyakorlatban a biztosított vagyontárgy (üzem, gép) sérülése miatti üzemi leállásából, a termelési folyamat megszakadásából eredő bruttó nyereségkiesés.

A biztosító szolgáltatásának feltétele minden esetben, hogy az alapul szolgáló vagyonbiztosítás a dologi kárra kiterjedjen, és a biztosító a vagyonsérülés miatti szolgáltatást teljesítsen, vagy a szolgáltatás teljesítésére vonatkozó igényt elismerje.

Alapul szolgáló vagyonbiztosítás lehet

- megnevezett kockázatokra szóló vagy all risks vagyonbiztosítás vagy
- géptörés biztosítás.

Az üzemszünet biztosítás keretében a biztosító megfizeti a biztosított üzem vagy gép nettó árbevétel csökkenés miatti bruttó nyereségkiesését, azaz az elmaradt nettó nyereséget és azokat a közvetett (állandó) költségeket, amelyek az üzemszünet időszaka alatt is terhelik a biztosítottat.

Ilyen lehet például a közműveknek fizetett alapidő, a bérleti díjak, banki törlesztő részletek, az amortizációs költségek, a lízingdíjak, de ide tartozik egyfajta kivételként a dolgozóknak az állásidőre kifizetett bruttó bére, plusz annak járulékai.

A biztosítási fedezet kiterjedhet ezen felül a munkavégzés megnövekedett költségeire vagy csak ezekre a többletköltségekre is (valós üzemszünet fedezet nélkül, például nem profit orientált vállalkozások esetén, vagy ha a többletköltségekkel az üzemszünet eleve elkerülhető) → ún. többletköltség biztosítás.

Ilyen költségek lehetnek például

- a tevékenység folytatására szolgáló ideiglenes üzem létesítésével, üzembe helyezésével, üzemeltetésével,
- a tevékenység bér munkába, alvállalkozásba történő kihelyezésével,
- a telephelyen kívüli értékesítéssel vagy
- a megsemmisült/sérült vagyontárgy pótlására bérbevett berendezésekkel kapcsolatban felmerülő többletköltségek.

A fenti költségek azonban a kárenyhítés költségeiként külön utalás nélkül is részei lehetnek a biztosítási fedezetnek.

A biztosító fedezet nyújthat a fentiekén kívül az ún. könyvvizsgálói költségekre is. Azok a könyvvizsgálói költségek biztosíthatók, melyek az üzemszüneti károk tételes megállapítása érdekében külső szolgáltatás igénybevétele keretében a biztosított oldalán merülnek fel.

2. Fogalmak

A biztosítási módozat jobb megértéséhez szükséges tisztázni néhány alapvető fogalmat:

2.1. Nettó árbevétel az értékesített vásárolt és saját termelésű készletek, valamint a teljesített szolgáltatások ár kiegészítéssel és felárral növelt, engedményekkel csökkentett – általános forgalmi adót nem tartalmazó ellenértéke.

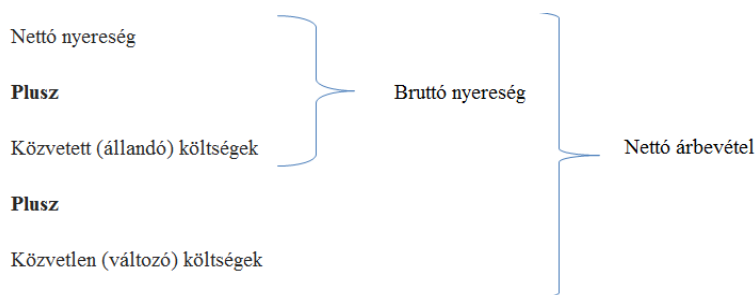
2.2. Közvetett (állandó) költségek azok a költségek, amelyek nagysága független az üzleti forgalom változásától és a biztosítottat egy esetleges üzemszünet alatt is terhelik.

2.3. Közvetlen (változó) költségek azok a költségek (ráfordítások), amelyek az üzleti forgalommal arányosan változnak.

2.4. Bruttó nyereség a nettó árbevétel és a közvetlen (változó) költségek különbsége.

2.5. Nettó nyereség a bruttó nyereség és a közvetett (állandó) költségek különbsége.

1. sz. ábra: Fogalmak

2.6. Bruttó nyereség ráta a bruttó nyereség és a nettó árbevétel hányadosa:

$$\frac{\text{Bruttó nyereség}}{\text{Nettó árbevétel}} = \text{Bruttó nyereségráta}$$

2.7. Nettó árbevétel csökkenés a tervezett és megfelelően igazolt nettó árbevétel és a tényleges kárviselési időszak alatti nettó árbevétel különbsége.

2.8. Bruttó nyereségkiesés a nettó árbevétel csökkenés és a bruttó nyereségráta szorzata.

3. A biztosítási összeg

Tűzüzemszünet biztosítás esetén a biztosítási összeg 12 egymást követő hónap (üzleti év), jellemzően termelésből vagy kereskedelemből származó nettó árbevételének és a biztosított közvetlen (változó) költségeinek különbsége (bruttó nyereség). A biztosítási összeget a biztosítási tárgyévre (12 hónap) a biztosítottnak kell meghatározni.

A biztosítási összeg = **Bruttó nyereség** = **Nettó árbevétel** – **Közvetlen (változó) költségek**

A biztosítási összeg ún. összeadáson módszerrel is meghatározható, ez esetben a biztosítási összeg a nettó nyereségnek és a biztosított közvetett (állandó) költségeinek az összege (bruttó nyereség).

A biztosítási összeg = **Bruttó nyereség** = **Nettó nyereség** + **Közvetett (állandó) költségek**

Géptörés biztosítás esetén a géptörés üzemszünet biztosításba bevont gépekkel összefüggésben felmerülő bruttó nyereség biztosítható.

Az első, ún. kivonásos módszer vált elterjedtebbé annak okán, hogy ez a módszer egyszerűbb és gyorsabb, másrészt ezzel a módszerrel elkerülhető, hogy valamely állandó költséget kifelejtsünk a biztosítási összegből, vagy valamely újonnan felmerülő állandó költség kimaradjon a felsorolásból.

A biztosítási összeg helytelen megállapításának ugyanis üzemszünet biztosítás esetén is alulbiztosítottság lehet a következménye.

Ettől függetlenül számos biztosító kéri a közvetlen (állandó) költségek részletezését veszteségcsoportok szerint.

A biztosítási összeg jellemzően egy becsült érték (*lsd. 2. sz. ábra*), melyet a megelőző lezárt üzletév nettó árbevételéből, bruttó nyereségéből a várható növekedést figyelembe véve kell meghatározni.

4. Kizárások

Az üzemszünet biztosítás kizárásai nem meghatározott eseményekre vonatkoznak (ezt az alapul szolgáló vagyont biztosítás szabályozza), hanem a biztosító által fizetendő költségek és veszteségek körét korlátozzák.

Az üzemszünet biztosításoknak nem tárgyai – többek között - a következő költségek, veszteségek:

- büntető jellegű költségek, így különösen: kötbér, bírság, perköltség, késedelmi kamat,
- a bármilyen fajtájú adó és illeték,
- a forgalomtól függő biztosítási díjak, licencdíjak, feltalálói díjak,
- az áruk, az alap-, nyers- és segédanyagok beszerzésére fordított költségek, az üzemanyag és energiadíjak, amennyiben ez utóbbiak nem az üzem fenntartásához szükséges ráfordítások vagy alap-, illetve készletdíjak,
- a fuvardíjak, ha a biztosított nem rendelkezik erre vonatkozóan szerződéses kötelezettséggel, valamint a küldemények díjmentesítési költségei,
- egyéb, a termeléssel és/vagy kereskedelemmel össze nem függő bevételek és költségek, pénzügyi bevételek és ráfordítások, rendkívüli bevételek és ráfordítások, különös tekintettel a tőke-, spekulációs és ingatlan ügyletekből származó nyereségekre és költségekre.

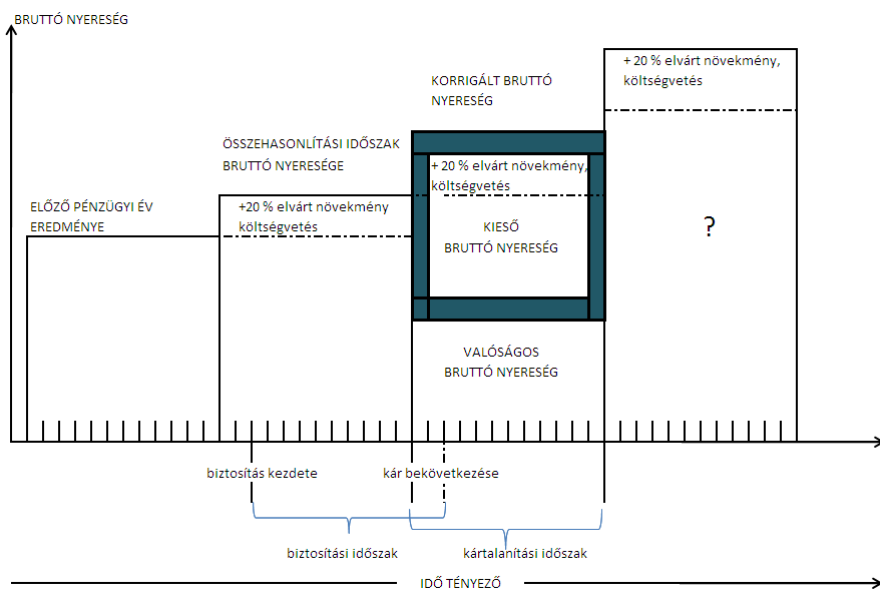
A hazai biztosítók jelentős része az üzemszünetből eredő piacvesztés miatt keletkező károkat konkrétan kizárja a biztosítási fedezetből.

5. Az időtényező

Az üzemszünet biztosítások esetében kiemelkedő jelentősége van az ún. időtényezőnek. Ide tartozik az önrészesedés és az ún. kárviselési (kártalanítási) időszak, de nevezzük fedezeti tartamnak vagy kárviselési időnek is.

Ezzel összefüggésben kell kiemelni azt is, hogy az üzemszünet biztosításoknál a biztosítási tartam és a kárviselési időszak élesen különválnak, ezt mutatja be (többek között) a 2. sz. ábra.

2. sz. ábra: A kieső bruttó nyereség

5.1. Az önrészesedés

Az üzemszünet biztosítások önrészesedése jellemzően ún. időbeli önrészesedés, melyet napokban kell meghatározni. Ez tűzüzemszünet biztosításnál jellemzően 2-5 nap, géptörés üzemszünet biztosítás esetén 5-10 nap.

A biztosító az üzemszünet beálltát követő önrészesedési időszak alatt fellépő veszteségeket nem téríti meg, azaz ezek a veszteségek a biztosítottat terhelik. Ez is ún. levonásos önrészesedés, azaz, ha az üzemszünet tartama eléri, vagy meghaladja az önrészesedés időtartamát, az erre az időszakra eső veszteségeket a biztosító a kártérítési összegből levonja (ld. 3. sz. ábra).

A biztosítók az üzemszüneti kár megtérítését azonban nem csak az üzemszünet biztosítás önrészesedéséhez, hanem az alapul szolgáló vagyónbiztosítás önrészesedéséhez is kötik. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a dologi kár önrészesedés alatti, tehát a vagyónbiztosítás alapján a biztosítónak nem keletkezik kártérítési kötelezettsége, az üzemszüneti kár sem térül. A felek elvben megállapodhatnak azonban abban, hogy ha a vagyónbiztosítás alapján a biztosítónak kártérítési kötelezettsége keletkezne, és a kárt kizárólag annak önrészesedés alatti nagyságrendje miatt nem köteles megfizetni, az üzemszüneti kárt mégis megfizeti.

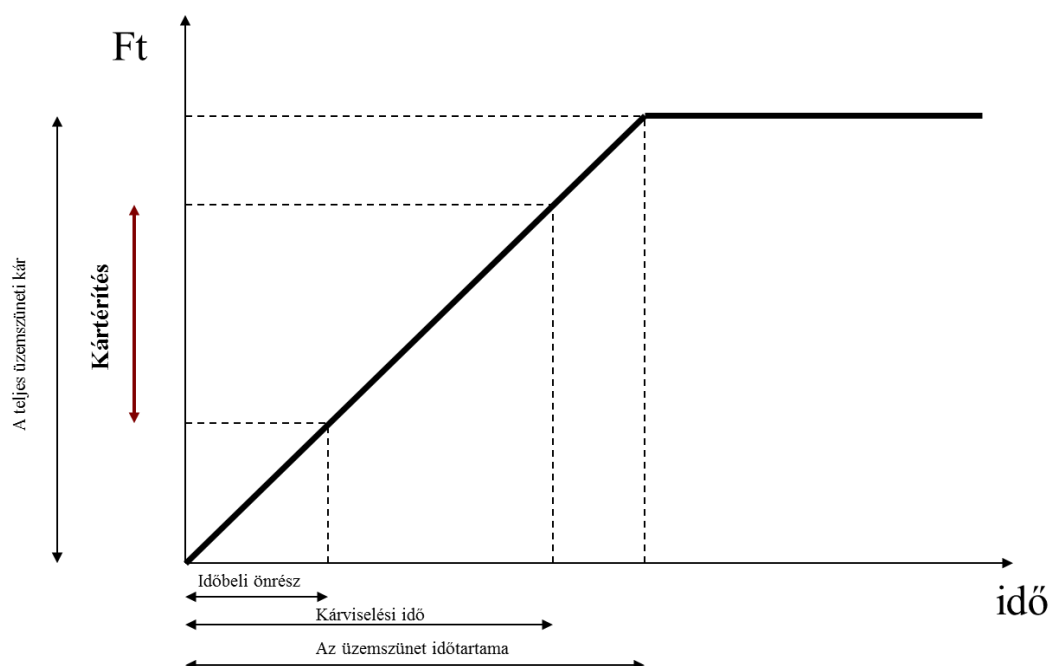
5.2. A kárviselési időszak

A kárviselési időszak az az időtartam, amely előzetes becslések alapján egy esetleges legnagyobb kár után az újjáépítéshez, helyreállításhoz szükséges, és amelyben a szerződő felek megegyeznek. A kárviselési időszak jellemző értéke 12 hónap (géptörés üzemszünet esetén általában rövidebb, jellemzően 6 hónap), de a felek ettől rövidebb vagy hosszabb (általában legfeljebb 24 hónap) kárviselési időszakban is megállapodhatnak.

A kárviselési időszak kezdete megegyezik az üzemszüneti kár bekövetkezésének időpontjával, azonban géptörés üzemszünet biztosítás esetén, ha az üzemelés nem folyamatos (pl. 7 napból 5 napon át folyik termelés) a kárviselési időszak kezdete a következő munkanap kezdete is lehet.

A tényleges kárviselési időszak a káresemény bekövetkezésétől számított – naptári napokban meghatározott – azon időtartam, amely alatt a vagyoni kár az üzem működésére kihatással volt, de az legfeljebb a szerződésben (adatközlőn) feltüntetett kárviselési időszak utolsó napjáig tart. A tényleges kártalanítási időszak vége az üzemszünet megszűnésének napja. Az üzemszünet a vagyontárgy helyreállításának, illetve a korábbi üzemi teljesítmény elérésének műszaki és gazdasági szempontból lehetővé válása időpontjában szűnik meg (*lsd. 3. sz. ábra*).

3. sz. ábra: A kártérítés

A biztosítók egyértelműen fogalmazzák: Ha a műszaki helyreállítás megtörtént, a korábbi üzemi teljesítmény elérésének műszaki és gazdasági szempontból nincs akadálya, az üzemszünet megszűnik.

A szükséges, az adott szerződésre vonatkozó kárviselési időszakkal kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy ennek megállapítása a 7. és 8. pontokban összegyűjtött információkon kell, hogy nyugodjon annak érdekében, hogy az üzemszünet biztosítás valóságos pénzügyi segítséget nyújtson kár esetén. Nem helyes az az elterjedt piaci gyakorlat, mely a kárviselési időszak csökkentését a díjcsökkentés eszközeként kezeli.

6. A tűzüzemszünet biztosítás

A tűzüzemszünet biztosítás klasszikusan kizárólag a tűz biztosítási esemény következtében bekövetkező üzemszüneti károkra nyújtott fedezetet. A mai, korszerű vagyonbiztosítások mellé azonban nem csak tűz-üzemszünet fedezet köthető, hanem valamennyi – a biztosítási

feltételekben nem kizárt – vagyonbiztosítási esemény következtében felmerülő üzemszüneti veszteségre.

Tűzüzemszünet biztosítási fedezet megkötésének célja a biztosított üzem részleges vagy teljes leállásából eredő pénzügyi veszteségek kompenzálása. Könnyen belátható, hogy ez csak abban az esetben valósulhat meg, ha az alapul szolgáló vagyonbiztosítás valamennyi vagyontárgyra kiterjed.

Mivel az üzemszünet biztosító szolgáltatásának feltétele minden esetben, hogy az alapul szolgáló vagyonbiztosítás a dologi kárra kiterjedjen, ha a vagyontárgyaknak csak egy része biztosított, az üzemszünet biztosítási kár is csak részlegesen térülhet. Ez a biztosított üzemet nagyon komoly pénzügyi nehézségek elé állíthatja, pótlólagos tőkebevonásra (pl. hitelfelvétel) szorulhat, nem beszélve az üzemszüneti kár megállapításának extrém nehézségeiről.

A tűzüzemszünet biztosítás megkötését – többek között - az alábbi kockázati információk segíthetik:

- hány műszakban, milyen kihasználtsággal működik a biztosított üzem,
- vannak-e az esetlegesen kieső termelő kapacitások pótlására üzembe állítható egységek (pl. a párhuzamosan termelő másik üzem teljesítményének fokozásával),
- a biztosított épületek újraépítésének várható időtartama figyelembe véve az engedélyezési eljárások időszükségletét,
- egyéb információk, kárcsökkentési, kármegelőzési lehetőségek, intézkedések.

A tűzüzemszünet biztosításoknak számos fedezeti kiterjesztése lehetséges, melyek elsősorban nemzetközi biztosítási fedezetekben jelennek meg. Ezek közül a magyar piacon talán a beszállítói kockázat a legismertebb.

Az ún. beszállítói kockázat arra a lehetséges üzemszüneti veszteségre nyújt fedezetet, amit a biztosított vállalkozás akkor szenved el, ha pl. speciális alapanyag beszállítójánál keletkezik tűzkár (a biztosított vagyont magát nem éri kár), és ennek következtében a biztosított üzem termelése leáll. A tűzkárt szenvedett beszállító ugyanis nem tudja teljesíteni a vállalt szállításokat, így a tűzkárban nem érintett vállalkozás termelése máshonnan nem beszerezhető alapanyag hiányában szintén szünetelni kénytelen.

A beszállítók lehetnek:

- nevesítettek (a biztosítók ezt preferálják),
- nem nevesítettek.

Valamint:

- közüzemi és
- alapanyag, vagy félkész termék beszállítók.

Az ilyen károk nem képezik a standard tűzüzemszünet biztosítás tárgyát, de egyedi megállapodással fedezetbe vonhatók. Fontos, hogy ilyen fedezeti kiterjesztés nem érhető el korlátlanul a piacon és az ilyen kockázatok vállalását a nagy biztosítók is megadott nagyságrendhez köthetik.

7. A géptörés üzemszünet biztosítás

A géptörés üzemszünet biztosításnak az ún. „szűk-keresztmetszet”-et jelentő gépek esetében van különös jelentősége, ilyen pl. az energiatermelés területén használt berendezések, pl. kazánok, gőzturbinák, generátorok, transzformátorok valamint a kulcsfontosságú feldolgozó és termelő gépek, például papírgyártó gépek, nyomdagépek, prések, finomítók, zúzógépek, kompresszorok, dugattyúk, beleértve ezek meghajtóit is.

Mivel a biztosító szolgáltatásának feltétele ebben az esetben is az, hogy az alapul szolgáló vagyonszükséglet, tehát a géptörés biztosítás a dologi kárra kiterjedjen, a géptörés üzemszünet biztosításban fontos felsorolni, hogy mely gépek leállása által okozott üzemszüneti veszteségeket akarjuk biztosítani. Eltérően tehát a tűzüzemszünet biztosítástól, a géptörés üzemszünet biztosításban nem kell valamennyi géptörés biztosításban biztosított vagyontárgyat biztosítani, elegendő, ha a gyártás leállítását okozható kulcsgépekre vonatkozik.

Ennek megfelelően a géptörés üzemszünet biztosítás biztosítási összege eltérhet (alacsonyabb) ugyanazon cég tűzüzemszünet biztosítási összegétől.

A géptörés üzemszünet biztosítás megkötéséhez a biztosított berendezéshez, valamint a termelési folyamathoz kapcsolódó alábbi kockázati információk szükségesek:

- a biztosítandó gép funkciója, megnevezése és főbb jellemzői pl. gyártó, gyártási év (megegyezik a géptöréssel),
- kiesési faktor, technológiai vázlat, *
- kihasználtság (heti hány órát dolgozik),
- üzemidő,
- szerviz, alkatrészellátás,
- tartalék gép vagy alkatrész rendelkezésre állása,
- egyéb információk, kárcsökkentési, kármegelőzési lehetőségek, intézkedések.

*A kiesési faktor a biztosított berendezés termelési folyamatban betöltött szerepét írja le. Pl. soros technológia esetén (1db vágó- hegesztő- festő- csomagológép) a gépek kiesési faktora 100%, mivel bármelyik gép leállása a teljes termelés leállítását eredményezheti. Párhuzamosan kapcsolt gépek esetén az egyik gép leállása nem eredményez teljes leállást mivel a másik gép még lehetővé teszi korlátozottan a termelést (*ld. 4. sz. ábra*).

Tartalék gép vagy alkatrész rendelkezésre állása géptörés kár esetén lehetővé teszi a termelés zavartalan folytatását.

4. sz. ábra: Soros és párhuzamos gyártási technológia

